Nr 235.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister; given Stockholms slott den 21 mars 1922.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Herm. Lindqvist.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 102) om behandling av alkoholister.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

1 mom. Är någon — — — — — — av alkoholister.

2 mom. Sådant förordnande må ock meddelas, där någon, som är hemfallen åt dryckenskap, blivit under de två senast förflutna åren upprepade gånger dömd till ansvar för fylleri.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 februari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindqvist:

Riksdagens skrivelse den 16 april 1918.

I skrivelse den 16 april 1918, nr 123, har riksdagen, i anledning av en inom första kammaren väckt motion, nr 35, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida icke lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister lämpligen borde utsträckas att omfatta jämväl den, som vore hemfallen åt dryckenskap och upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Över denna skrivelse hava socialstyrelsen och styrelsen för statens vårdanstalt för alkoholister vid Salbohed den 14 januari 1921 avgivit gemensamt utlåtande.

Jag anhåller nu att få till behandling upptaga detta ärende.

Fattigvårdslagstiftningskommittén.

I det av fattigvårdslagstiftningskommittén den 3 december 1910 framlagda förslaget till lag om behandling av alkoholister m. m. fanns upptagen en bestämmelse av samma innehåll som den, vars införande i nämnda lag blivit av riksdagen ifrågasatt. Jag skall därför tillåta mig att i korthet redogöra för kommitténs motivering till bestämmelsen i fråga och anledningen till, att densamma icke kom att inflyta i lagen.

Kommittén framhåller vid behandlingen av frågan om sambandet mellan alkoholmissbruk och begångna förbrytelser eller förseelser, hurusom den officiella rättsstatistiken för tiden 1890—1908 utvisar, att fylleriförseelserna, vilka från nämnda periods början varit i en tämligen jämn stegring, utgjort det vida övervägande antalet eller över 80 % av samt-

liga de brottsliga gärningar, som i rättsstatistiken upptagits under rubriken förseelser. Beträffande fylleriförseelsernas fördelning på antalet sakfällda personer hade en vid polisdomstolen i Stockholm företagen undersökning visat, att av de under vart och ett av åren 1905—1909 för nämnda förseelse där sakfällda personer ett synnerligen stort antal domfällts upprepade gånger. Sålunda hade under år 1909 ej mindre än 254 personer dömts till ansvar för fylleri sex gånger eller mera, 383 fem gånger och därutöver, 611 fyra gånger eller mer samt 1,081 tre gånger och därutöver. Tre personer hade under sistnämnda år dömts mer än 30 gånger och av dem en (en kvinna) 54 gånger. Av en likaledes vid polisdomstolen i Stockholm företagen undersökning framginge, i huru hög grad bötesstraffet användes för att påverka fyllerister. Det vore emellertid en sedan länge erkänd sak, att bötesstraffet i detta fall vore av ringa värde. De första gångerna kunde det möjligen inverka på en person, så att han därefter hölle sig nykter en tid, men sedan han blivit dömd upprepade gånger och särskilt sedan det kommit därhän, att han i stället för att betala böterna avtjänade dem med fängelse, torde åtal för fylleriet och dess bestraffande vara till föga gagn. Ofta nog vore det då fråga om personer, som redan vore vanedrinkare. Såsom av utredningen framginge, vore det i huvudsak de lägre bötesbeloppen, som betalades, under det att de högre belopp, som brukade ådömas vid upprepade fylleriförseelser, vanligen avtjänades med fängelse. I detta sammanhang erinrades om ett uttalande av dåvarande chefen för fångvårdsstyrelsen, generaldirektören S. Wieselgren, då frågan om internering av alkoholister den 29 mars 1905 förekom till behandling i riksdagens första kammare, däruti han med skärpa framhöll fängelsestraffets ineffektivitet i dylika fall och i stället förordade den då föreslagna asylbehandlingen.

Kommittén redogör vidare för resultatet av drinkares behandling i särskilda anstalter, dit de frivilligt ingått och där för ändamålet lämpade anordningar vidtagits. Vid de utländska anstalterna av nämnda beskaffenhet räknade man i allmänhet med, att omkring en tredjedel av de behandlade blivit botade, varmed då vanligen avsåges, att de någon längre tid, efter det de lämnat anstalten, avhållit sig från allt bruk av rusdrycker, samt att närmare en tredjedel blivit förbättrade, vilket innebure, att anmärkningar ej funnits att göra mot deras uppförande, ehuruväl de åter börjat förtära rusdrycker. Vid de båda svenska anstalter, som ägt bestånd under någon längre tid, Sans Souci och Eolshäll, syntes man räkna med en något större procent botade.

I 1 § av sitt förslag till lag om behandling av alkoholister upptog kommittén bestämmelser om vilka personer, som skulle kunna tvångsinterneras. Enligt 1 mom. av nämnda § kunde förordnande om internering meddelas, om någon vore hemfallen åt dryckenskap och i följd därav funnes vara oförmögen att vårda sina angelägenheter eller utsätta hustru eller barn, som han vore skyldig att försörja, för nöd eller vara farlig för eget liv eller annans personliga säkerhet.

Enligt 2 mom. kunde sådant förordnande även meddelas där någon, som vore hemfallen åt dryckenskap, upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri. Även i avseende å detta fall förutsattes, enligt vad kommittén framhöll, att förseelsen hade sin grund i vanedrinkarens sjukliga tillstånd, men sådant antoges utan vidare alltid vara fallet, vadan stadgandet fått sin plats i ett särskilt moment.

Till motivering av stadgandet i fråga anförde kommittén:

»Alla torde vara ense om det föga tillfredsställande i det nuvarande systemet att oupphörligen fortsätta med att ådöma böter för upprepade fylleriförseelser av alkoholister. De ovan lämnade uppgifterna i detta avseende torde vara tillräckligt belysande. I utlandet har man gjort enahanda erfarenhet som hos oss om verkan av fylleristernas bestraffning och betecknar resultatet därav, vad vanedrinkarna beträffar, såsom fullständigt tröstlöst. I drinkarlagarna har man städse ägnat sin uppmärksamhet åt dessa vanedrinkare och gjort dem till föremål för internering. Man har formulerat bestämmelserna därom på olika sätt. I engelska lagen av 1898 föreskriver man internering av dem, som under loppet av 12 månader före den fylleriförseelse, varom fråga är, tre gånger dömts för enahanda förseelse. Norska lagen och danska förslaget intaga i huvudsak enahanda ståndpunkt, ehuru bestämmelsen avfattats så, att vid fjärde gången under loppet av ett år upprepad fylleriförseelse och i vissa fall tidigare fängelsestraff kan ådömas, samt att, om så sker, domstolen kan besluta om tvångsinternering. Österrikiska förslaget medger internering av vanedrinkare, som gjort sig skyldig till fylleriförseelse efter att hava förut under det senaste året tre gånger straffats för fylleri. Enligt schweiziska strafflagsförslaget kan en vanedrinkare, som inom loppet av ett år mer än en gång dömes för fylleriförseelse, efter domstols förordnande sändas till en anstalt för drinkare. Lagen för Basel-stadt medgiver tvångsinternering helt allmänt av vanedrinkare, »som väcka allmän förargelse», och Thurgauerlagen bestämmer dylik påföljd för vanedrinkare, som »upprepade gånger väckt allmän förargelse».

Av farhåga för att de uttryck, som använts i de sistnämnda båda lagarna, skulle kunna föranleda till alltför stor ovisshet, har kommittén föredragit att här fästa sig vid att vederbörande upprepade gånger dömts till ansvar för fylleriförseelser. Genom att å andra sidan ej fordra ett visst antal domfällda fylleriförseelser inom någon viss tid, har avsetts att undvika en del olägenheter, som visat sig vara förenade med engelska lagens stadgande i sådan riktning. Det har nämligen framhållits, att en stor del drinkare, som borde träffas av lagen, förstå att undvika att bliva dömda till ansvar för fylleri det antal gånger, som fordras för lagens tillämpning. Vidare medför ett bestämt föreskrivet antal den

olägenheten, att även beträffande den, som förut varit intagen på anstalt, måste avvaktas fyra domfällanden för fylleri, innan det ånyo kan bli fråga om internering, vilket torde vara gagnlöst. Ävenledes har stadgandet i England föranlett, att domstolarna stundom fatta fyra fylleriförseelser under loppet av 12 månader såsom i sig utgörande bevis på, att personen är vanedrinkare, samt underlåtit att särskilt undersöka detta.»

Kungl. Maj:ts proposition vid 1913 års riksdag.

Ifrågavarande av kommittén föreslagna stadgande uteslöts emellertid ur den för 1913 års riksdag framlagda propositionen i ämnet (nr 193). Vid ärendets anmälan i statsrådet framhöll chefen för justitiedepartementet, att åtgärder vore nödvändiga för att avhjälpa missförhållandet mellan det antal alkoholister, som krävde anstaltsvård, samt antalet vårdplatser och att detta kunde tänkas ske antingen genom att minska omfånget av lagens 1 §, så att man uteslöte någon av de grupper, som enligt kommitténs förslag fölle under lagen, eller genom att kraftigare främja tillkomsten av nya anstalter eller också genom dessa båda utvägar i förening. Vidare anförde departementschefen:

»Mot en begränsning av lagens omfattning möta naturligen vissa betänkligheter. Därigenom uteslutas från lagens tillämpning en del fall, som varit ägnade att komma i åtnjutande av anstaltsvård, och detta kan synas så mycket mindre böra äga rum, som från flera håll yrkats på en utvidgning av 1 §, så att ännu flera alkoholister skulle kunna omhändertagas och även personer, som hemfallit till missbruk av andra rusmedel, fölle under lagen. Det kan ju också sägas, att den gallring av fallen, som i praxis kommer att äga rum genom i lagstiftningens egen natur liggande omständigheter, är att föredraga framför den mera konstlade, som en begränsning av 1 § för med sig. Inför det faktum, att man i allt fall saknar möjlighet att bereda alla dessa anstaltsvård, torde det dock vara klokast att söka för närvarande begränsa lagens omfattning och framdeles, i den mån anstaltsväsendet och den organiserade alkoholistvården utvecklat sig, insätta nya grupper i lagen.

— —

Beträffande sådana alkoholister, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, torde delade meningar ej råda därom, att deras upprepade bötfällande är en åtgärd, som är tämligen gagnlös och dessutom medför stora kostnader för det allmänna, därigenom att böterna i regel avtjänas med fängelse. För att en tvångsinternering i detta fall skall få sin fulla betydelse, kräves emellertid, att den kan träda i stället för bötesstraffet, men en sådan anordning torde lämpligast böra tagas under övervägande i samband med revisionen av strafflagen. Antalet av dem, som på förevarande grund skulle falla under lagen, är, att döma efter uppgifterna om upprepade fylleriförseelser från Stockholm och Göteborg, ganska stort; man torde kunna räkna med flera hundra personer. Då förutsättningen för att alkoholister av denna typ falla under 1 § inträffar med det faktum, att de ett visst antal gånger dömts för fylleri, kommer dömandet att med en viss regelmässighet giva upphov till en ansökning om internering med därpå följande förordnande. Största delen av det tillgängliga anstaltsutrymmet skulle säkerligen tagas i anspråk för dessa alkoholister, ehuru deras omhändertagande ur

vissa synpunkter snarast torde få anses vara mindre angeläget än de övriga grupper, varom här är fråga. Där trängande behov föreligger för en internering av dessa personer, torde de falla in under någon av de förut nämnda grupperna. Då det, som nämnts, är av behovet påkallat att söka minska lagens omfång, är tydligen denna grupp den, som i första hand bör utgallras, och jag har, för att ej riskera lagens effektivitet i övriga, enligt mitt förmenande angelägnare fall, följt den utvägen att utesluta denna grupp.»

Förutom nu nämnda begränsning av lagens omfattning vidtogs i Kungl. Maj:ts proposition, huvudsakligen i anledning av anmärkningar, som framställts av den år 1911 tillsatta nykterhetskommittén ävensom av lagrådet, en del ändringar i 1 § av förslaget, varigenom densamma erhöll sin av riksdagen sedermera godkända och ännu gällande lydelse.

Motionen i första kammaren år 1918 nr 35.

I den förut berörda motionen i första kammaren år 1918, nr 35, (av herrar Alfred Petrén och G. H. von Koch) föreslogs införande i 1 § i lagen om behandling av alkoholister av ett nytt moment av enahanda lydelse som det i fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag upptagna 1 § 2 mom. I motionen upptogos till granskning de i propositionen nr 193 år 1913 framförda skälen mot ett inbegripande under lagen av den ifrågavarande gruppen alkoholister, och anförde motionärerna i sådant hänseende:

»I den kungl. propositionen i frågan anfördes i huvudsak tvenne skäl för 'fylleristernas' uteslutande ur interneringslagen. Det ena skälet var, att missförhållandet mellan det antal alkoholister, som krävde anstaltsvård, och antalet platser, som funnes eller kunde beräknas komma till stånd, syntes departementschefen vara alltför stort, för att man i nödig utsträckning skulle kunna få en tvångsinternering använd i därför lämpade fall, varför det syntes honom nödvändigt att minska omfånget av den föreslagna lagens tillämplighetsområde genom att utesluta någon av de däri upptagna grupperna. I detta samband betonades dock lämpligheten av att framdeles, i den mån anstaltsväsendet och den organiserade alkoholistvården utvecklat sig, insätta nya grupper. Den framtida utvecklingen av denna lags tillämplighetsområde, vilken sålunda av dåvarande chefen för justitiedepartementet förutsattes, synes oss nu icke längre behöva uppskjutas, då den brist på anstaltsplatser man med lagens ikraftträdande befarat skola uppstå icke visat sig. Sålunda har statens anstalt å Venngarn för manliga alkoholister, som blev färdig att tagas i bruk på hösten 1916, alltjämt icke blivit fullbelagd, i det antalet här samtidigt intagna, som alltsedan förra våren varit tämligen stationärt (omkring eller något över 50), aldrig nått upp till fullt 60, medan platsantalet är 100. Och likväl har med statsanstaltens tillkomst antalet å förutvarande alkoholistanstalter intagna blivit högst betydligt reducerat. Då det sålunda — säkerligen tack vare nu gällande restriktionslagstiftning, som tydligen varit i stånd att åstadkomma en väsentlig minskning av alkoholmissbruket — icke visat sig så stort behov av anstaltsplatser, som man beräknat, utan den befarade bristen på sådana helt uteblivit, har det ovan anförda skälet att bland dem, som kunna på myndighets förordnande intagas å alkoholistanstalt, icke

medtaga sådana alkoholister, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, helt förlorat sin giltighet.

Det andra skälet för att utesluta denna kategori av alkoholister från interneringslagens tillämplighetsområde, som anfördes uti den kungl. propositionen i fråga, var det, att det för att en tvångsinternering i dylika fall skulle få sin fulla betydelse krävdes, att den kunde träda i stället för bötesstraffet, men en sådan anordning lämpligast torde böra tagas under övervägande i samband med revisionen av strafflagen. Att avvakta denna, innan här ifrågasatta lagändring företages, kan väl dock icke vara nödigt, ty då bötesstraffet visat sig alldeles ineffektivt, bleve det ju endast till fördel, om den utvägen stode öppen, att det efter bötesstraffets avtjänande kunde företagas flyttning direkt från fängelset till alkoholistanstalt. Något hinder härför borde så mycket mindre behöva finnas, som det i andra fall redan under nuvarande förhållanden förekommer, att internering å alkoholistanstalt äger rum omedelbart efter avtjänandet av ådömt fängelsestraff. Sålunda har i ett par fall, där indikation för intagning å alkoholistanstalt enligt den nu gällande lagen förelåg och framställning härom för den skull ingivits av Stockholms stads nykterhetsnämnd, men vederbörande, innan intagningen hunnit äga rum, begått tjuvnadsbrott, varför straffet blivit några månaders fängelse, överflyttningen till Venngarns alkoholistanstalt efter strafftidens slut omedelbart ägt rum. Nykterhetsnämnden återtog nämligen icke med anledning av tjuvnadsbrotten i dessa fall sin framställning om intagning å alkoholistanstalt, då det icke syntes den vara någon utsikt, att personerna ifråga skulle låta rätta sig av ett kortvarigare fängelsestraff, utan nämnden ansåg, att det för deras återförande till ett nyktert och ordentligt liv vore behövligt att låta dem komma till en för denna uppgift speciellt organiserad anstalt. Då detsamma emellertid gäller beträffande en stor del av sådana alkoholister, som upprepade gånger bli dömda till ansvar för fylleri, vore möjligheten att ifråga om dem *kunna* iakttaga enahanda förfarande högeligen önskvärd. Fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag innebär ju också, att denna kategori av alkoholister skulle kunna, även innan bötesstraffet hunnit reformeras, på grund av myndighets förordnande intagas å alkoholistanstalt.

Frånsett att — såsom ovan framhållits — tillgången på platser å alkoholistanstalt tillåter en utvidgning av interneringslagens tillämplighetsområde, finnas skäl, som särskilt tala för att denna utvidgning nu kommer till stånd. Den nya rusdrycksförordningen, som med 1919 års ingång träder i kraft, förutsätter nämligen, att samhället ifråga om 'fyllerister' ej skall nöja sig med bötesstraffet utan mot dem företaga vidare åtgärd, i det att här är föreskrivet, att rusdrycker icke må utminuteras bl. a. till den, som under de senaste två åren mer än en gång blivit sakfälld för fylleri, samt att, där någon genom utslag av underrätt blivit sakfälld för fylleri, uppgift härom skall från rätten insändas till vederbörande systembolag. Dessa föreskrifter avse naturligtvis att förekomma, att den för fylleri sakfällde fortsätter att missbruka rusdrycker. Även om man med åtgärden att förbjuda hemköp av rusdrycker i månget fall kan uppnå nämnda syfte, blir detta dock säkerligen icke alltid förhållandet. Då nu nykterhetsnämnden enligt den nya rusdrycksförordningen fått sig direkt ålagt att övervaka nykterhetstillståndet inom kommunen, vore det högeligen önskvärt, att nykterhetsnämnden även finge rättighet att, där andra åtgärder visat sig icke hjälpa, göra framställning om tvångsinternering av åt dryckenskap hemfallna personer, som upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, även om icke någon av de i nuvarande lag gällande indikationerna för denna åtgärd är tillfinnandes.»

I lagutskottets utlåtande (nr 35) över motionen, vilket av riksdagen godkändes och åberopades i dess ovannämnda skrivelse nr 123 år 1918, anfördes — efter det redogörelse lämnats för de skäl, som föranlett att Kungl. Maj:ts proposition år 1913 icke kom att omfatta även den ifrågavarande kategorien alkoholister — följande:

Riksdagens skrivelse nr 123 år 1918.

»På sätt framgår av ovanstående redogörelse, var det i väsentlig mån den av praktiska skäl påkallade nödvändigheten att inskränka området för interneringslagens tillämplighet, som föranledde uteslutandet ur 1 § av ifrågavarande grupp av alkoholister. Enligt utskottets förmenade kan det antagas, att en sådan nödvändighet ej längre föreligger, i det att tillgången på platser å statens alkoholistanstalter, såsom i motionen påvisats, torde medgiva en utvidgning av lagens verksamhetsområde. Vid sådant förhållande synas de av fattigvårdslagstiftningskommittén i dess betänkande åberopade skäl tala för, att frågan om tvångsinternering av sådana åt dryckenskap hemfallna personer, som upprepade gånger bötfällts för fylleri, tages under förnyat övervägande. Givetvis skulle, på sätt föredragande departementschefen anförde år 1913, en dylik internering bliva av större värde, därest den kunnat träda i stället för bötesstraffet, men denna omständighet torde, såsom motionärerna ock erinrat, icke böra utgöra hinder för att redan nu utvidga lagens tillämplighetsområde. Däremot torde en dylik utsträckning medföra en ökning av statens kostnader för alkoholistvården. Men det viktiga samhällsintresse, det här gäller att tillgodose, torde väl motivera en sådan kostnadsökning.

En annan invändning, som framställts mot varje krav på en tvångslagstiftning mot alkoholister, är, att en sådan medför fara för obehörigt intrång i den enskildes frihet. Härvid må erinras, att vid all lagstiftning, som avser ingrepp i en persons frihet av den ena eller andra i och för sig befogade anledningen, fara föreligger för, att lagen skall missbrukas, således också i fråga om lagstiftning angående internering av alkoholister. Men det torde ej med fog kunna påstås, att denna fara skulle vara större beträffande den grupp av alkoholister, varom i förevarande motion är fråga, än beträffande de grupper av alkoholister, vilka redan enligt gällande lag kunna bliva föremål för tvångsinternering.

Vad åter angår möjligheten att redan nu, i den utsträckning motionärerna föreslagit, bereda anstaltsvård åt alla dem, som på grund av en ifrågasatt utvidgning av lagens tillämplighetsområde borde omhändertagas, har utskottet ej varit i tillfälle att ingå i prövning av alla på ifrågavarande spörsmål inverkande omständigheter. Det synes utskottet därför nödigt, att, innan ifrågavarande grupp alkoholister inrymmes under lagens bestämmelser, utredning verkställes för utrönande av dels det antal personer, som genom en dylik utsträckning av lagens omfång kan bliva i behov av anstaltsvård, och dels möjligheten av att åt detta ökade antal bereda anstaltsvård. En sådan utredning torde endast kunna utföras genom Kungl. Maj:ts försorg.»

Såsom förut nämnts har gemensamt utlåtande över riksdagens skrivelse avgivits av socialstyrelsen och styrelsen för statens vårdanstalt för alkoholister vid Salbohed. I detta utlåtande anföra styrelserna, efter att hava redogjort för fattigvårdslagstiftningskommitténs uttalande i ämnet

Socialstyrelsen och styrelsen för statens vårdanstalt för alkoholister vid Salbohed.

samt chefens för justitiedepartementet yttrande vid ärendets anmälan i statsrådet, följande:

»Såsom härav framgår vitsordas behovet av en internering av alkoholister, som gjort sig skyldiga till upprepade fylleriförseelser. Styrelserna anse också för sin del, att en utvidgning av alkoholistlagen till dessa fall är av behovet påkallad. De vid tiden för lagförslagets framläggande föreliggande förhållandena hava ej väsentligt förändrats. Alltjämt dömes ett stort antal personer till ansvar för fylleri den ena gången efter den andra; ett avbrytande av deras supiga levnadssätt genom någon tids vistelse å anstalt skulle i många fall kunna verka gott, där ej redan en kraftig erinran om en sådan åtgärd skulle kunna förmå dem att ändra sina levnadsvanor.»

Vad angår det första av de utav departementschefen anförda skälen för uteslutande av det av kommittén föreslagna stadgandet, nämligen sambandet med strafflagen, framhålla styrelserna, att det naturligen vore ett önskemål att nå därhän, att bötesstraff för fylleri i vissa fall kunde ersättas av en ändamålsenlig anstaltsbehandling. Emellertid torde ännu lång tid komma att förflyta, innan den pågående strafflagsrevisionen hunnit till denna punkt. Visserligen hade riksdagen numera gjort framställning om revision av gällande lagbestämmelser emot fylleri och dryckenskap i skrivelse den 5 maj 1920, vilken remitterats till socialstyrelsen för avgivande av underdånigt utlåtande. Den förberedande granskning, som styrelsen ägnat sistnämnda ärende, visade emellertid, att ett ordnande av denna speciallagstiftning vore förenat med åtskilliga svårigheter, vadan det ej vore uteslutet, att det kunde dröja någon tid, innan bestämmelser i ämnet komme att utfärdas. Styrelserna ansåge därför, att sambandet med straffbestämmelserna för fylleri icke borde lägga hinder i vägen för upptagande av frågan om vissa fylleristers behandling enligt alkoholistlagen. Den betänklighet, som ur nu anförda synpunkt yppade sig därutinnan, att en för fylleri till böter dömd person skulle kunna komma att interneras och ändå få betala eller avtjäna böterna, vore enligt styrelsernas uppfattning ej av beskaffenhet att få inverka på frågans lösning.

Efter att vidare hava framhållit, att egentliga skälet till att fattigvårdslagstiftningskommitténs ovannämnda stadgande icke upptogs i Kungl. Maj:ts förslag till lag om behandling av alkoholister syntes hava varit farhågan för, att största delen av det tillgängliga utrymmet å alkoholistanstalterna skulle tagas i anspråk för dessa alkoholister, anföra styrelserna, att en dylik farhåga för visso ej saknade sitt berättigande vid nämnda tidpunkt, då det ännu icke var möjligt att bedöma, i vilken omfattning interneringsförordnanden enligt lagen skulle komma till stånd

och därigenom framkallade anspråk på anstaltsutrymmen kunde mötas; ej heller voro stadgandena om den förebyggande alkoholistvården då ännu så utformade, som sedermera skedde under den vidare behandlingen av lagförslaget. Ehuru man hade över 4 års verksamhet att bygga på, vore det, framhålla styrelserna, i allt fall svårt att uppskatta behovet av anstaltsplatser; kristidens växlingar, ombytet av statsanstalt och nykterhetsnämndernas ojämna verksamhet hade medverkat till att någon riktig klarhet över hithörande förhållanden icke vunnits. Så mycket torde dock kunna konstateras, att alkoholistlagens indirekta verkningar starkt framträtt, att tillströmningen till alkoholistanstalterna blivit mindre än som väntats, att tiden för vistelsen där i många fall kunnat göras betydligt kortare än den föreskrivna maximitiden av ett år samt att de förebyggande åtgärderna, där nykterhetsnämnderna ordnat denna verksamhet, visat sig vara av största betydelse.

Styrelserna erinra om att socialstyrelsen sedan år 1917 utarbetar en hela landet omfattande statistik över fylleriförseelserna och vissa därmed sammanhängande förhållanden, vilken vid tiden för avgivandet av styrelsernas utlåtande i vissa avseenden går fram till tredje kvartalet av år 1920. Härom anföra styrelserna:

»Av denna statistik framgår, att antalet bestraffade fylleriförseelser, som under femårsperioden 1909—1913 uppgick till årligen i genomsnitt 54,334 och under vart och ett av åren 1914, 1915 och 1916 till resp. 50,860, 47,948, 44,000[1]), under åren 1917, 1918 och 1919 utgjorde resp. 16,385, 16,356 och 30,141. De tre första kvartalen av år 1920 uppvisa ungefär lika stort antal sådana förseelser som hela år 1919, vadan hela antalet dylika fylleriförseelser under år 1920 torde kunna uppskattas till c:a 40,000. Av socialstyrelsens utredningar framgår även antalet olika personer, som begått fylleriförseelser under de olika åren 1917, 1918 och 1919, med fördelning efter antalet begångna förseelser under resp. år. Enligt dessa uppgifter hade under ifrågavarande år 15,913 resp. 14,797 och 27,407 olika personer begått fylleriförseelser. Av dessa hade under resp. år 283, 404 och 836 begått vardera tre förseelser, 113, 194 och 343 fyra förseelser, samt 86, 230 och 408 fem eller flera förseelser. Under det antalet fylleriförseelser av kvinnor under resp. år utgjorde blott resp. 3,5, 5,3 och 2,4 % av hela antalet, är antalet återfall bland kvinnorna relativt talrikt. Sålunda uppgår antalet recidivister bland kvinnorna under ifrågavarande år till resp. 24,3, 25,2 och 23,0 % av hela antalet kvinnor, medan motsvarande procenttal för männen äro resp. 10,5, 14,6 och 15,8. Antalet kvinnor, som begått tre eller flera fylleriförseelser under nämnda tre år, var resp. 45, 87 och 58.

De nämnda siffrorna kunna emellertid ej utan vidare läggas till grund för en beräkning av det antal, som skulle komma att falla under alkoholistlagen till följd av den föreslagna utvidgningen. Åtskilliga omständigheter inverka nämligen vid beräkningen.

Först och främst är att erinra därom, att icke alla för fylleri dömda per-

[1]) Beräknat antal.

soner kunna sägas vara hemfallna åt dryckenskap, vilket enligt riksdagens skrivelse borde vara en förutsättning för deras hänförande under alkoholistlagen. I de frågeformulär, som legat till grund för socialstyrelsens ovannämnda undersökning, funnos bl. a. följande två frågor uppställda till besvarande. 'Kan ifrågavarande person anses som *kronisk alkoholist?*' samt 'Kan han (hon) eljest anses vara *begiven på starka drycker?*' Vid bearbetningen av de inkomna uppgifterna har det icke ansetts möjligt att särskilja svaren på dessa frågor, utan hava de därför angivna siffrorna sammanräknats. Resultatet har blivit, att av de under åren 1917—1919 för fylleri anhållna eller utan anhållan sakfällda personer ett antal av resp. 5,998, 6,451 och 11,021 motsvarande resp. 37,7, 43,6 och 40,2 %, betecknats såsom kroniska alkoholister eller begivna på starka drycker. Naturligen kan man dock ej räkna med en reduktion av de ovan angivna fylleristerna, som dömts 3 eller flera gånger under året, efter denna proportion, enär de kroniska alkoholisterna och de på starka drycker begivna tvivelsutan i första rummet finnas bland dessa. Då uttrycket 'begiven på starka drycker' i allmänhet torde användas för ett mindre långt gående förfall än 'hemfallen till dryckenskap', är det för övrigt tvivelaktigt, om de angivna siffrorna skulle blivit så höga, därest sistnämnda i alkoholistlagen förekommande bestämning följts i frågeformuläret.

Vidare bör anmärkas, att en stor del av dem, som redan nu falla under stadgandet i 1 § alkoholistlagen, även bliva sakfällda för fylleriförseelser, och en del av dem upprepade gånger. Enligt gjorda undersökningar av det hos socialstyrelsen förda kortregistret över de å alkoholistanstalterna intagna tvångsinternerade, tillsammans 324, finnes för omkring $^2/_5$ ingen anteckning om att de dömts för fylleri; av de för fylleri dömda hade 10 dömts en gång, 25 två gånger, 17 tre gånger, 6 fyra gånger, 90 fem gånger eller flera, varemot för 51 icke angivits något visst antal. Dessa uppgifter om antalet domfällanden för fylleri, vilka torde böra betraktas såsom mycket ofullständiga, avse i regeln flera år, nämligen de närmaste åren för interneringen. Även många av de fall, som nykterhetsnämnderna haft under behandling enligt alkoholistlagen, men vilka ej föranlett till intagning å alkoholistanstalt, torde hava gällt personer, som tillika dömts för fylleri. Någon särskild utredning härom har dock ej ägt rum.»

Styrelserna framhålla vidare, att erfarenheten visat, att, tack vare ett ändamålsenligt utnyttjande av de förebyggande åtgärder, som omförmälas i 4 § av alkoholistlagen, antalet tvångsinterneringar kunnat betydligt inskränkas. Av samtliga intill den 1 december 1919 hos Stockholms stads nykterhetsnämnd gjorda anmälningar, avseende 478 personer, hade endast 130 föranlett beslut om tvångsinternering. Det torde, säga styrelserna, vara att förutse, att även bland den grupp av alkoholister, varom nu vore fråga, förebyggande åtgärder skulle vara ägnade att i väsentlig grad nedbringa antalet fall, då tvångsinternering och anstaltsvård över huvud kunde komma att erfordras.

Det nuvarande bötesstraffet för fylleri hade, fortsätta styrelserna, visat sig icke vara något effektivt medel mot fylleri. Från riksdagens sida hade såsom nämnts också gjorts framställning om revision av gällande bestämmelser härom. I vad mån en reformering av dessa straff-

bestämmelser kunde åstadkomma en minskning av fylleriförseelserna, vore för tidigt att nu yttra sig om, men i varje fall torde väl någon förändring till det bättre vara att förvänta.

Styrelserna hänvisa härefter på ett annat område, där straffrättsliga åtgärders användande i större utsträckning skulle kunna föranleda minskning av fylleriförseelserna, nämligen lagstiftningen mot olaga tillverkning och försäljning av rusdrycker. Härom anföra styrelserna:

»Den starka ökning av fylleriförseelserna, som inträdde år 1919 och fortsatt under år 1920, torde i stor utsträckning vara att tillskriva den lönnbränning, som under denna tid förekommit. Särskilt de personer, som gjort sig skyldiga till upprepade fylleriförseelser, torde i relativt stor utsträckning berusa sig av rusdrycker, som härleda sig från lönnbränning. Ett stävjande av denna innebär alltså ett hämmande av fylleriet och därmed också en minskning i antalet av dem, som på denna grund skulle omhändertagas enligt alkoholistlagen. Detsamma gäller om ett försvårande av tillgången till de olika rusdryckssurrogat, som alltjämt i en del fall komma till användning. I detta avseende erinra styrelserna dels om de under år 1920 beslutade ändringarna i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin och dels om riksdagens skrivelser den 1 och 17 juni 1920, i vilka riksdagen dels anhållit om utredning snarast möjligt om skärpning av straffbestämmelserna för olaglig försäljning av rusdrycker, dels medgivit att från statsverkets fond av rusdrycksmedel må utgå ett belopp av 100,000 kronor att användas till bekämpande av olaga brännvinstillverkning.» (Se Sv. Förf.-saml. nr 328 år 1920 och nr 360 år 1921.)

Slutligen erinra styrelserna om den allmänpreventiva inverkan gentemot återfall i fylleri, som ett införande av den ifrågasatta lagändringen otvivelaktigt skulle medföra. I vilken mån den nuvarande lagen om behandling av alkoholister verkat avskräckande på notoriska alkoholmissbrukare vore givetvis icke möjligt att giva siffermässigt uttryck åt, men att dess inverkan i sådant hänseende varit betydande, anse styrelserna vara obestridligt. Detta framginge bland annat därav att, sedan lagen varit i kraft under några år, de tvångsinternerade till allt större del utgjordes av oförbätterliga, under det däremot antalet påverkningsbara minskats. Dessa senare hade med andra ord tagit intryck av lagens konsekvenser och undgått tvångsinternering. Gällde detta de kategorier, som lagen i sin nuvarande avfattning avsåge, torde det i än högre grad komma att gälla med avseende å den kategori, som utvidgningen skulle träffa. I själva verket utgjorde väl denna väntade allmänpreventiva inverkan det viktigaste skälet för lagutvidgningen.

På grund av nu anmärkta förhållanden kunde det alltså enligt styrelsernas mening förväntas, dels att blott ett mindre antal av de till upprepade fylleriförseelser dömda komme att bliva i behov av vård å alkoholistanstalt, dels ock att frekvensen av återfall i fylleri på grund av

det föreslagna nya momentet i alkoholistlagen komme att erfara minskning. Att närmare angiva det antal personer, som kunde komma i fråga till internering på grund av den nya indikationen, vore tydligen ej möjligt. Såsom vid förarbetena till alkoholistlagen framhållits, syntes det för övrigt ej vara nödvändigt att från början hava tillgång till ett för alla händelser tillräckligt antal platser för att sätta lagen i tillämpning. Det gällde här en preventiv lagstiftning vid sidan av övriga åtgärder, som funnes att tillgå för omhändertagande av de personer, varom här vore fråga. Man finge därför enligt styrelsernas uppfattning vid alkoholistlagens utnyttjande efter den föreslagna utvidgningen liksom nu i någon mån rätta interneringen efter tillgången på anstaltsplatser.

Vad beträffar möjligheten att vid tiden för avgivandet av styrelsernas utlåtande bereda anstaltsvård åt alkoholister, framhålla styrelserna, att denna är mycket ringa, samt anföra vidare:

»Statens anstalt å Salbohed är överbelagd; vid alkoholistanstalten å Svartsjö finnas visserligen utrymmen lediga till användning, men denna anstalt är endast avsedd för vissa bestämda kategorier av alkoholister. Huruvida alkoholistanstalten å Svartsjö för den grupp, som det här gäller, kan komma att spela någon större roll, är ej möjligt att avgöra. Åtskilliga av de för fylleri upprepade gånger dömda torde dock vara att hänföra till de kategorier, som skulle kunna mottagas å anstalten å Svartsjö. Av de erkända anstalterna äro Björknäs och Lerjeholm fullt upptagna, under det att vid Floda kolonien å Vemdalen en del lediga platser finnas. Den erkända anstalten för kvinnliga alkoholister Gunnarskog är numera vanligen fullt belagd.

Enligt det för 1920 års riksdag framlagda förslaget om en statens alkoholistanstalt å Ventholmen skulle där beredas möjlighet till framtida utvidgningar i olika hänseenden. För närvarande är under utarbetande förslag till en ny statens alkoholistanstalt å Ventholmen. Så sparsamt som med hänsyn till rådande konjunkturer nybyggnader måste bedrivas, torde en första utbyggnad icke komma att lämna plats för flera grupper av alkoholister än de, som innefattas under alkoholistlagen i dess nuvarande lydelse. Emellertid torde man kunna räkna med stora utbyggnadsmöjligheter. Därest, på sätt styrelserna föreslagit i underdånig skrivelse den 8 november 1920, i anseende till föreliggande förhållanden, Venngarn skulle komma att tillsvidare tagas i anspråk som alkolistanstalt, förefinnas möjligheter att där mottaga även åtskilliga alkoholister av den grupp, som det här gäller.

Vad kvinnorna angår, är, såsom nämnts, antalet av dem, som gjort sig skyldiga till upprepade fylleriförseelser, relativt stort i jämförelse med hela antalet dömda. I betraktande av det ringa antal anstaltsplatser, som för dem finnas tillgängliga, synes den ifrågasatta utvidgningen av lagen beträffande alkoholister, som begått upprepade fylleriförseelser, kräva vidtagande av särskilda anordningar. Bland annat på grund härav gjorde socialstyrelsen den 20 december 1920 framställning om inrättande av en statens alkoholistanstalt för kvinnor i samband med statens tvångsarbetsanstalt för kvinnor. För den händelse en sådan anstalt kommer till stånd, ökas möjligheterna att omhändertaga kvinnliga tvångsinterne-

rade alkoholister i hög grad. Härtill kommer, att den erkända alkoholistanstalten Gunnarskog för socialstyrelsen tillkännagivit önskan att inom den närmaste framtiden utöka sitt platsantal.»

Enligt vad styrelserna vidare anföra, är det alltså enligt deras uppfattning ett önskemål, att den ifrågasatta utvidgningen av alkoholistlagen kommer till stånd. Då frågan om genomförandet emellertid vore beroende av tillgången på platser, syntes det lämpligt, att tiden för lagändringens ikraftträdande gjordes beroende av Kungl. Maj:ts beslut. Kunde Venngarn erhållas för alkoholistvården under år 1921, förefunnes möjligheter för en sådan lags snara ikraftträdande. I annat fall vore detta beroende på, vid vilken tidpunkt ovanberörda förslag om uppförande av en ny statsanstalt för alkoholister kunde komma att realiseras.

Vad beträffar formuleringen av stadgandet om internering av fyllerister, förklara styrelserna sig ej hava något att erinra mot den avfattning, detsamma hade i fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag, samt anföra:

»Sålunda synes det nödigt att bibehålla förutsättningen om att personen skall vara hemfallen åt dryckenskap. I stället för den av fattigvårdslagstiftningskommittén föreslagna mera allmänna termen »upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri», föreslog nykterhetskommittén i sitt yttrande över lagförslaget »under de senaste tolv månaderna flera än tre gånger hava dömts till ansvar för fylleri». Anledningen till denna förändring var en anmärkning av överståthållarämbetet, att straff för fylleri vore förfallet, om åtal ej skedde inom två år, samt att det icke vore lämpligt att grunda interneringsbehovet på förhållanden, som inträffat åratal förut. Då huvudbetingelsen är, att personen är hemfallen åt dryckenskap, synes det styrelserna ej vara angeläget att här så strängt begränsa antalet fylleriförseelser och den tid, inom vilken ansvar därför ådömts; genom en sådan begränsning kunna fall uteslutas, där internering påtagligen bör äga rum och det allenast berott på mera tillfälliga omständigheter att fylleri å allmän plats icke inom en viss tidrymd inträffat eller åtalats. Då, som nämnts, ansvar för fylleri preskriberas efter 2 år, synes dock vid bedömande av huruvida ett upprepande av fylleri ägt rum icke böra tagas hänsyn till förseelser, som ligga längre bort i tiden än 2 år. Vid bedömande av detta spörsmål bör också erinras därom, att det är av synnerlig vikt, att varning och andra åtgärder av förebyggande karaktär skola kunna meddelas på ett tidigt stadium; ju oftare anhållande, domfällande och avtjänande ägt rum, desto mer minskas ju nämligen utsikterna att komma till något resultat med sådana medel.

I fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag till lag om behandling av alkoholister hade ansökan om internering på grund av upprepade fylleriförseelser i avseende å den formella behandlingen närmast likställts med de fall, då den åt dryckenskap hemfallne var farlig för eget liv eller annans personliga säkerhet. Då beträffande fylleristerna de förebyggande åtgärder, som det ankommer på nykterhetsnämnderna att utföra, äro av behovet starkt påkallade samt någon särskild anledning ej föreligger att åt polisen överlämna uppgiften att göra ansökan i dessa fall, torde behandlingen av desamma böra anförtros åt nykterhetsnämnderna.

För att nykterhetsnämnderna skola få kännedom om sådana fall, synes det emellertid böra givas särskilda föreskrifter. Enligt 37 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, skall, då någon genom utslag av underrätt blivit sakfälld för fylleri, rätten inom en vecka efter utslagets meddelande insända uppgift därom till hemortsbolaget för den, som uppgiften avser, eller, där ovisshet råder om den sakfälldes hemortsbolag, till Konungens Befallningshavande i det län, där den sakfällde har sin hemvist. Styrelserna hålla före att dylika uppgifter också borde kunna av rätten sändas till nykterhetsnämnden i den sakfälldes hemvist; eller ock skulle det kunna anordnas så, att hemortsbolaget lämnade uppgifterna vidare till vederbörande nykterhetsnämnd. Bestämmelse i detta hänseende synes ej böra intagas i alkoholistlagen utan meddelas genom särskild författning.

Den föreslagna ändringen i alkoholistlagen föranleder en ändring i punkt 8 av den redogörelse av nykterhetsnämnd, vars innehåll beskrives i kungl. kungörelse den 17 juni 1916 angående vissa handlingar, som omförmälas i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister.»

Departementschefen. Såsom av den här ovan lämnade redogörelsen framgår, hade fattigvårdslagstiftningskommittén i sitt förslag till lag om behandling av alkoholister upptagit en bestämmelse om att internering å alkoholistanstalt skulle kunna ske av den, som vore hemfallen åt dryckenskap och upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri, men denna bestämmelse uteslöts ur det förslag i ämnet, som av Kungl. Maj:t framlades för 1913 års riksdag. Anledningen härtill var emellertid icke den, att bestämmelsen ansågs vara ur principiell synpunkt eller eljest ägnad att ingiva betänklighet. Såsom ett första skäl för uteslutandet framhöll föredragande departementschefen, att en tvångsinternering av alkoholister av förevarande slag skulle få sin fulla betydelse endast om den kunde träda i stället för bötesstraffet men att en sådan anordning lämpligast borde tagas i övervägande i samband med revisionen av strafflagen. 1920 års riksdag har sedermera i skrivelse nr 204 anhållit, att Kungl. Maj:t ville skyndsammast möjligt låta verkställa utredning om revision av gällande lagbestämmelser mot fylleri och dryckenskap. Denna skrivelse har remitterats till socialstyrelsen. Enligt vad jag inhämtat, pågår inom socialstyrelsen utredning rörande denna fråga, men arbetet därmed har ännu ej fortskridit så långt, att det för närvarande kan sägas, när utredningen kan väntas bliva avslutad. I likhet med socialstyrelsen och styrelsen för statens alkoholistanstalt finner jag sambandet med straffbestämmelserna för fylleri icke böra lägga hinder i vägen för att nu införa den av riksdagen ifrågasatta bestämmelsen om tvånginternering av ifrågavarande alkoholister, en bestämmelse, som uppenbarligen är i hög grad av behovet påkallad.

Det andra och tydligen mera avgörande skälet, varför en dylik bestämmelse ej kom att inflyta i 1913 års förslag, var av uteslutande

praktisk art. Departementschefen ansåg det nämligen med hänsyn till den begränsade tillgången på anstaltsplatser, som kunde ifrågakomma, klokast att tillsvidare begränsa lagens omfattning och först senare, i den mån anstaltsväsendet och den organiserade alkoholistvården utvecklat sig, insätta nya grupper i lagen.

Farhågorna för att antalet tillgängliga platser å alkoholistanstalt icke skulle komma att förslå för det väntade stora behovet syntes till en början vara överdrivna. Under de första åren, som lagen om behandling av alkoholister var i kraft, behövde statens anstalt för alkoholister på Venngarn icke på långt när helt tagas i anspråk, och samma var förhållandet med befintliga andra anstalter. Därutinnan inträdde emellertid snart nog en förändring och under första halvåret år 1921 funnos icke många platser att tillgå.

Genom 1921 års riksdags beslut om återflyttning av statens vårdanstalt för manliga alkholister från Salbohed till Venngarn samt om inrättande av en ny statens vårdanstalt för kvinnliga alkoholister i Landskrona torde platstillgången emellertid hava väsentligt förbättrats. Å statens anstalter finnas sålunda för närvarande platser för 160 alkoholister (därav 10 för kvinnor), varvid emellertid är att märka, att å anstalterna vid Venngarn och Svartsjö, beräknade för respektive 100 och 50 personer, plats lärer kunna beredas för ytterligare ett icke obetydligt antal. Å de erkända anstalterna är platsantalet 84 (därav 15 för kvinnor). Å samtliga anstalter, där internering kan ske, uppgår alltså platsernas antal till 244, oberäknat nyss antydda möjligheter till överbeläggning av anstalterna vid Venngarn och Svartsjö. Den sistnämnda liksom anstalten i Landskrona är emellertid avsedd endast för vissa kategorier alkoholister, nämligen dels sådana, som på grund av dåligt uppförande icke lämpligen kunna vårdas å andra alkoholistanstalter och dels sådana, som äro behäftade med sjukdom, vilken medför smittfara eller påkallar vård å sjukhus.

Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna, avseende den 1 februari 1922, voro å statens anstalter 107 och å de erkända anstalterna 56 platser, eller sålunda tillhopa 163 platser, belagda. Antalet lediga platser var sålunda 81; på sätt nyss antytts, torde emellertid ytterligare en del platser kunna i fall av behov beredas.

Socialstyrelsen och styrelsen för statens alkoholistanstalt vid Salbohed hava på ovan anförda skäl såsom sin uppfattning framhållit, att blott ett mindre antal av de till upprepade fylleriförseelser dömda kan förväntas bliva i behov av vård å alkoholistanstalt samt att frekvensen av återfall i fylleri kan antagas komma att på grund av det föreslagna till-

lägget till alkoholistlagen undergå minskning. Såsom i styrelsernas utlåtande vidare framhållits, är det knappast möjligt att närmare angiva det antal personer, som kan komma i fråga till internering, för den händelse den föreslagna lagändringen kommer till stånd. Detta synes dock icke böra utgöra ett hinder för reformens genomförande, då, på sätt styrelserna ansett, myndigheterna torde böra vid interneringsärendens avgörande, liksom för närvarande är fallet, i viss mån taga hänsyn till tillgången på anstaltsplatser.

Tillgången på lediga platser är, på sätt av det föregående framgår, för närvarande relativt god, åtminstone om hänsyn tages även till anstalterna vid Svartsjö och i Landskrona. Då emellertid erfarenheten visat, att förhållandena i detta hänseende hastigt kunna undergå förändring, är det icke möjligt att beräkna, huru många anstaltsplatser, som, då riksdagen hunnit slutbehandla lagförslag i ämnet, kunna komma att stå till förfogande för ändamålet. I likhet med ovannämnda styrelser anser jag det därför lämpligast, att tiden för den ifrågasatta lagändringens ikraftträdande, på samma sätt som skedde vid lagens antagande, göres beroende av Kungl. Maj:ts beslut. Skulle det, sedan lagändringen trätt i kraft, visa sig, att det ordinarie platsantalet icke förslår, finnes, såsom förut antytts, vissa möjligheter till åtminstone tillfällig utökning av platsernas antal.

I likhet med styrelserna finner jag, att beslut om internering ej bör kunna grundas på förseelser, som ligga längre tillbaka i tiden än två år. Det synes mig dock lämpligast att hänsyn därvid skall tagas till de tider, då personen ifråga fällts till straff; dessa tider infalla i allmänhet kort efter förseelsernas begående. Likaledes ansluter jag mig till styrelsernas uppfattning, att för internering ej bör uppställas fordran på bestämt antal domfällanden; det synes mig tillräckligt att fordra, att personen i fråga upprepade gånger dömts till ansvar för fylleri.

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med ovan angivna grunder avfattat förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, som är av den lydelse, bilaga[1]) till detta protokoll utvisar, må, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:ts Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Arvid Söderbaum.

---

[1]) Denna bilaga, som är lika lydande med det vid propositionen fogade förslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den 21 mars 1922.

Närvarande:

Justitierådet *Berglöf*, regeringsrådet *Ernberg*, justitieråden *Molin*, *Appelberg*.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 februari 1922, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i socialdepartementet, revisionssekreteraren Ragnar von Koch.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindqvist lagrådets denna dag avgivna utlåtande över det den 3 februari 1922 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister; och hemställer föredraganden, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri, 1922.